

MALMÖ HÖGSKOLA

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 20 april 2011

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om dopning på idrottsforum.org](http://idrottsforum.org)

Dopning är fortsatt ett prioriterat problem inom idrotten, även om det generellt sett pratats mindre om det under det just passerade vinterhalvåret. Man får väl i och för sig anta att provtagningen är lika frekvent oavsett årstid och sport, vilket rimligen, att döma av frånvaron av fall på sportsidorna, betyder att vissa sporter är dopningsfria, som golf, handboll, hockey och innebandy, för att blott nämna några exempel. Dock. Det dröjde till juli 2008 innan golfsporten antog en antidopningspakt, men redan året därpå fastnade den förste fisken i nätet. Doug Barron, 40, är knappast en namn på var mans tunga som framgångsrikt golfproffs, men han var mycket ledsen och bad alla medspelare på och arrangörer av touren om ursäkt. Det var inte hans mening att skaffa sig ett orättvist övertag genom att dopa sig (med vad är obekant). Han blev avstängd i ett år. Frågan är om han kommit med i den femte och senaste upplagan av *Drugs in Sport*, en antologi sammanställd (och till inte ringa del också skriven) av David R. Mottram, emeritusprofessor vid Liverpool John Moores University. Den nya utgåvan innehåller faktiskt dopningsfall, *cases*, vilket inte var fallet med första upplagan från 1988, som Ask Vest Christiansen fick i händerna 2001. Han noterade då just det, att läsningen nog hade piggats upp av lite dopningsanekdoter. I sin recension av den senaste upplagan uttrycker Christiansen sålunda sin tillfredsställelse med aniktslyftningen – och med boken i dess helhet, trots några flagranti missar – i en recension som dessutom erbjuder en kortfattad tematisk sammanställning av den internationella dopningslitteraturen.

Standardverk framgångsrikt uppdaterat

Ask Vest Christiansen

Institut for Idræt, Aarhus Universitet

David R. Mottram (red)

Drugs in Sport: 5th edition

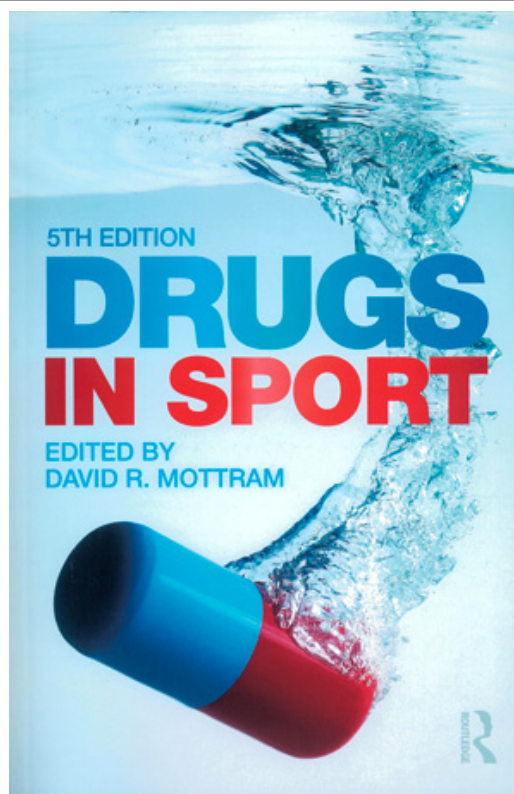
414 sidor, hft.

Abingdon, Oxon: Routledge 2011

ISBN 978-0-415-55087-1

Der er de seneste år udkommet en mængde bøger sportens dopingspørgsmål. For at lette orienteringen, kan man kategorisere dem i forskellige spor efter deres primære emne. Hvor et værk præcist hører til er åben for diskussion, og der kan givetvis peges på andre repræsentanter for sporene, end dem jeg fremhæver her.

Indledningsvist kan der peges på *medicinsk spor* der løber fra Philippe Tissié (1897) over Ove Bøje (1945) til Robert Voy (1991) og David Mottram (1988-2011). Der kan også peges på et *historisk spor* med det brede perspektiv repræsenteret ved John Hoberman (1992) og Paul Dimeo (2007) og de mere snævre perspektiver fra bl.a. Brigitte Berendonk (1991) og Giselher Spitzer (1998). Dernæst et *humanistisk, samfundsvidenskabeligt spor* med flere underliggende vinkler. Der kan fx peges på en *ideologisk vinkel* repræsenteret ved bl.a. Jean-Marie Brohm (1978), en *moralsk, etisk vinkel* repræsenteret af bl.a. Robert Simon (1991) og Sigmund Loland (2002), og en *pædagogisk vinkel* hvor Andreas Singler & Gerhard Treutlein (2001) har

gjort sig bemærket. Ligeledes kan en *politisk, analytisk vinkel* ved fx Barrie Houlihan (1999) identificeres, og en mere *kritisk, analytisk vinkel* hvor bl.a. Karl-Heinrich Bette & Uwe Schimank (1995), Verner Møller (1999, 2010) og Ivan Waddington (2000, 2009) har leveret vigtige bidrag. Derudover har der selvfølgelig også været et mere *journalistisk, sensationspræget spor* med afsløringerne af dopingbrugen i bl.a. cykelsporten, hvor fx Willy Voet (2001), Jeff D'Hont (2007) og Olav Skaaning Andersen & Niels Christian Jung (1999) har bidraget.

Som nævnt hører David Mottram og *Drugs in sport* primært til i det medicinske spor. David Mottram, der er professor emeritus i 'Pharmacy Practice' ved Liverpool John Moores University, er selv forfatter eller medforfatter på 14 af bogens 24 kapitler. Derudover bidrager David Armstrong, Peter Elliott, Neil Chester, Don MacLaren, Thomas Reilly, Jim Waterhouse, Mark Stuart og Dominic Wells med et eller flere kapitler. Der er tale om et opslagsværk man med fordel kan tage ned fra hylden hver gang man bliver i tvivl om et stofs virkning, motiverne for at tage det, hvilke dopingsager der har været, hvordan man tester for det eller hvad udbredelsen er. David Hoff har tidligere anmeldt 3. udgave af bogen fra 2003 på idrottsforum.org. Selv havde jeg første gang fat i Mottram for små 10 år siden og noterede mig dengang om førsteudgaven fra 1988 at der var tale om "en en stram og fokuseret gennemgang af de enkelte stoffer og stofgrupper i relation til den kemiske opbygning og stoffernes virkninger og bivirkninger. Der er meget få anekdoter og fortællinger fra sportens verden, hvilket måske gør bogen mindre læseværdig for den ikke-medicinsk skolede læser". Det udsagn er jeg nødt til at modificere for 5. udgave af *Drugs in sport*. Bogen er stadig stram og fokuseret og den er ført up to date mht. stofgrupper og referencer, men indeholder nu faktisk hvad jeg savnede dengang, nemlig en del eksempler og cases fra sportens verden, der illustrerer hvordan og i hvilke sammenhænge de enkelte stoffer er blevet brugt. Og så forholder den sig nu direkte til WADA listen og WADA koden (hvad den af åbenlyse grunde ikke gjorde i 1988). Det er godt og nyttigt og bogen er derfor heller ikke kun for den medicinsk skolede læser. Der er således langt fra 1988 udgaven af *Drug in sport* til den der forelægger her i 2011.

Bogen har først et indledende kapitel om medicinske stoffer og hvad man generelt skal være opmærksom på, når man vurderer deres brug og virkninger i sport. Dernæst følger et kapitel med en historisk oversigt og et kapitel om reguleringen af medicin i forbindelse med de Olympiske Lege og andre *mega-events*. Herefter følger hele 20 kapitler inddelt efter de enkelte stofgrupper inden bogen sluttet af med et kapitel der diskuterer prævalensen af brugen af præstationsfremmende stoffer i sport.

Bogen er som nævnt velstruktureret, og uanset hvilken stofgruppe man søger viden om, finder man et kapitel der kan gøre en klogere. Lad mig blot fremhæve tre eksempler: Kapitel 4 om anabole steroider, kapitel 9 om stoffer der øger iltransporten og kapitel 19 om kosttilskud. Før 1976 fandtes der ikke en test for anabole steroider, og ved OL i München i 1972 indrømmede hele 68 pct. af de interviewede atleter der løb kort- og mellemdistance at de tog steroider. Så højt er tallet næppe nu, men at dømme efter antallet af positive test i WADA's laboratorier er anabole steroider stadig det mest brugte dopingstof i elitesport. Kapitlet redegør for hvilke kategorier anabole steroider inddeles i, samt testosterons biosyntese, biokemi og virkning i kroppen, hvordan stofferne bruges i forskellige sportsgrene, samt vores viden om hvordan de påvirker præstation og adfærd og hvorledes de spores i test. Tilsvarende bliver man i kapitel 9 introduceret til metoder til øgning af iltransporten, herunder de tre generationer af EPO (EPO, NESP, CERA) og der redegøres for den snart 40 år gamle metode, blod doping, der fik sin revival efter at EPO-testen forbedredes omkring 2003. Man lærer også nyttige ting om blodpasset, der blev indført i 2008 og dets muligheder og begrænsninger diskuteres. Kapitel 24, der diskuterer højdekamre/-telte/-huse og -træning, er i øvrigt et godt supplement hertil. Men ikke kun dopingstofferne behandles. I det interessante kapitel 19 får man sat tal på det omfangsrige brug af kosttilskud, idet det bl.a. fremhæves at 76 pct. af atleterne ved OL i Athen i 2004 brugte en eller anden form for kosttilskud. At de kosttilskud der købes i butikker og over nettet ofte kan være forurenede, viser ikke blot en række prominente sager (Fernando Couto, Jaap Stam, Greg Rusedski), men også undersøgelser af kosttilskuddenes indhold. I et studie indkøbte man 634 kosttilskud i 13 forskellige lande fra både butikker og på nettet, og det viste sig, at gennemsnitligt 15 pct. af kosttilskuddene indeholdt anabole steroider der ikke var deklareret på pakken. Atleternes udbredte brug af disse stoffer er altså ikke uden risiko, eftersom de er underlagt WADA's regler om objektivt ansvar (strict liability).

” I et studie indkøbte man 634 kosttilskud i 13 forskellige lande fra både butikker og på nettet, og det viste sig, at gennemsnitligt 15 pct. af kosttilskuddene indeholdt anabole steroider der ikke var deklareret på pakken.

Trods sin grundighed og systematik er der dog også enkelte steder hvor man sporer inkonsistens hos forfatterne. I indledningen citerer Mottram Sir Arthur Porritt, der var formand for IOC's første medicinske kommission, da han vil vise hvor vanskeligt det er at definere doping: "To define doping is, if not impossible, at best extremely difficult, and yet everyone who takes part in competitive sport or who administers it, knows exactly what it means. The essence lies not in words but in integrity of character" (s. 19). Problemet opstår, når Mottram et kapitel senere, hvor han skal forklare hvorfor doping er udbredt i sport, som det første peger på "a culture of using substances to gain an advantage over fellow competitors." Og dernæst lægger til at "with respect to doping, the culture dates back to ancient times" (s. 33-4). Dermed får han sagt at ikke bare i dag, men lige siden antikken har atleter været kendetegnet ved deres manglende karakterstyrke, deres mangel på *integrity of character*. Kender man blot lidt til eliteatleters seriøsitet og dedikation er det vanskeligt at give mening til den slutning.

I kapitlet om ilttransport (af David Armstrong) reproduceres den velkendte myte om de 18 belgiske og hollandske cykelryttere der døde af EPO brug i slutningen af 1980erne og starten af 90erne (s. 139). Forklaringen på dødsfaldene har været, at brugen af EPO gjorde blodet så tykt at atleternes hjerter ikke kunne pumpe det rundt og derfor stod af. At det netop er en myte blev for nylig dokumenteret i en fremragende artikel af Bernat López (2011). Armstrong er imidlertid snublende nær selv at opdage, at sammenhængen mellem EPO og de belgiske og hollandske rytteres dødsfald måske er mindre entydig end hidtil antaget. Senere I ame kapitel fremhæver han nemlig at ”analysis of 25 years of data from the USA revealed that one young competitive athlete died every three days from an unrecognized cardiovascular disorder” (s. 145).

Disse småting trækker dog ikke fra det samlede indtryk af bogen som grundig, velredigeret og up to date. Mottram stiller tilmed spørgsmål ved legitimiteten i dele af WADA's testprogram. Han fremhæver fx at cannabis nu er det tredje oftest detekterede stof i WADA's laboratorier og i UK sports testprogram er cannabis på andenpladsen (kun overgået af stimulanter). Man kan, som Mottram gør (s. 201), med rette spørge efter det rationelle i at WADA, der er sat i verden for at sikre fairplay, i 2004 placerede cannabis på den forbudte liste for alle atleter i alle sportsgrene.

Bogen er spækket med relevante og opdaterede referencer og den har et grundigt indeks, der sammen med en detaljeret kapiteloversigt gør den brugbar som opslagsværk. Den gennemgår hver enkelt stofgruppe, historien bag de enkelte stoffer, deres brug i sport og hvordan der testes for dem. Der er statistikker for prævalensen af positive test og en gennemgang af WADA's klassifikationer. Det hele er holdt i en neutral tone uden moraliseringen og løftede pegefingre, hvilket ikke er en selvfølge for bøger af denne type. Bogen kan varmt anbefales til alle der arbejder med spørgsmål om præstationsfremmende stoffer i sport.

References

López, B. The Invention of a 'Drug of Mass Destruction': Deconstructing the EPO Myth. *Sport in History* 31[1], 84-109. 2011. Routledge.

© Ask Vest Christiansen 2011.

 [Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se](#)

 [Kjøp boken fra Capris.no](#)

 [Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk](#)

 [Buy this book from Amazon.co.uk](#)

 [Buy this book from Amazon.com](#)